

Enligt sändlista

Begäran om yttrande över betänkande Bodelning och betänketid - en effektivare process, svar senast 2026-04-29

Er beteckning: SOU 2025:121 Ju2026/00190

Länsstyrelsen Norrbotten, nedan Länsstyrelsen, lämnar följande synpunkter på utredningen. De bedömningar och förslag som inte nämns specifikt i yttrandet har Länsstyrelsen inte tagit ställning till.

Länsstyrelsens svar på förslaget om betänketid vid skilsmässa och förändringar i bodelning

Länsstyrelsen är positiv till utredningens förslag om förändringar i betänketiden vid äktenskapsskillnad och förslag som syftar till att förbättra bodelningsprocessen för våldsutsatta.

Länsstyrelsen vill betona vikten av våldskunskap hos alla som ska hantera ärenden rörande våld. Utan kunskap om våld och förståelse för våldets konsekvenser kommer inte förändringar få de genomslag som önskas.

Nedan redogör vi för våra bedömningar rörande utredningens förslag, det vi tillstyrker och några medskick vi gör gällande risker för våldsutsatthet, inte minst för barn.

Synpunkter på förändring i nuvarande betänketid trots att en av makarna motsätter sig äktenskapsskillnad

Länsstyrelsen är positiv till förändringarna i äktenskapsbalken gällande betänketid vid skilsmässa och tillstyrker därför förslaget 6.5 att nuvarande krav på betänketid när en av makarna motsätter sig betänketid ska tas bort.

Länsstyrelsen vill dock längre ned särskilt kommentera riskerna för fortsatt våldsutsatthet, med anledning att

förslaget inte är så pass genomgripande att möjligheten till skilsmässa utan betänketid inte gäller när den som är utsatt har barn under 16 år.

Att leva i våldsutsatthet får stora konsekvenser för den som utsätts och för barnen som upplever och växer upp i våld. Ett uppbrott från den våldsutövande parten innebär inte att våld, kontroll och maktutövning upphör, tvärtom visar forskning att våld, hot, trakasserier, kontroll och ekonomiskt våld ofta fortsätter efter det fysiska uppbrottet. Idag benämns den fortsatta våldsutövningen ofta som eftervåld.

I lägesrapporter från länets kvinnojourer rapporteras om en stor utsatthet även efter separation, där systemen som finns där för att skydda våldsutsatta och barn kan användas som en del av våldsutövningen. Det kan också handla om att utsatthet för psykiskt våld, hot och kontroll inte omedelbart innebär en möjlighet att få kontaktförbud beviljat eller en insats som skyddat boende. Det kan också handla om att kontaktförbudet är svårt att tillämpa i en glesbygdskontext och att tillgången till skydd och stöd skiljer sig från kust till inland. Att fortsatt vara juridisk bunden till den som utsätter en för våld under en betänketid kan därför öka riskerna för fortsatt våldsutövning.

Länsstyrelsen är därför positiv till förändringen som innebär att betänketiden som idag finns, tas bort när en part motsätter sig äktenskapsskillnad, vilket vi ser kan få positiva effekter på våldsutsattas möjligheter att skydda sig från fortsatt våld.

Risker och möjliga konsekvenser/medskick gällande betänketid vid barn under 16 år och undantagsregel vid våldsutsatthet

Länsstyrelsen vill särskilt kommentera riskerna för fortsatt våldsutsatthet med grund i att förslaget inte omfattar den make som bor tillsammans med ett barn under 16 år (6.6) samt att ingen undantagsregel i betänketiden för våldsutsatta föreslås (6.9).

Många barn har upplevelser av våld, både egen utsatthet och lever i en miljö där en vuxen, oftast barnets mamma, utsätts för upprepat våld. Barnrättsorganisationer och kvinnojourerna i landet rapporterar om att barnen används som en central del

i våldsutövningen, även efter separation. Det innebär att barnets rätt till skydd inte alltid kan tillgodoses efter separation, även i fall där den våldsutsatta kan tilldelas intermistisk enskild vårdnad, ett kontaktförbud tillämpas eller en insats som skyddat boende blir aktualiserat. Här vittnar kvinnojourerna för att betänketiden vid skilsmässa, vårdnadsprocesser och utdragna bodelningsprocesser idag används som kontaktyta för fortsatt våldsutövning, där även barnen fortsatt upplever våld.

Förbättringar för våldsutsatta i bodelningsprocessen

Länsstyrelsen är positiv till förändringar i bodelningsprocessen som kan möjliggöra ett ökat skydd mot ekonomiskt våld för den som lämnar våld.

I dagsläget finns det fallgropar i nuvarande regler kring bodelning, där flera våldsutsatta utsätts för fortsatt ekonomiskt våld genom en långdragen och förhalad bodelningsprocess. En lång bodelningsprocess som pågår under flera år riskerar att skuldsätta den våldsutsatta, liksom blir en kvarhållande faktor till våldsutövaren. Det är också en könad fråga, där det statistiskt sett är kvinnor som utsätts för våld och kvinnor som grupp generellt har en lägre inkomst än män. Att bli utsatt för våld kan också få ekonomiska konsekvenser både under relationen och efter. Det ekonomiska våldet i relationen kan vara att tvingas in i skuldsättning, att inte ha tillgång till egen ekonomi och blir ett effektivt medel att upprätthålla kontroll. Konsekvenser av våldet som ofta blir synliga efter uppbrottet tenderar att knytas till ekonomiskt våld. Det kan exempelvis vara att man blir sjukskriven och inte kan arbeta på grund av våldet, att inte kunna arbeta under tiden i ett skyddat boende eller svårigheter att hitta ett stadigvarande boende och möjliggöra en fungerande ekonomi. Faktorer som utdragna bodelningsprocesser och vårdnadsprocesser är också rättsprocesser som även dessa riskerar att skuldsätta den våldsutsatta. Att hamna i ett ekonomiskt svårt läge vid våldsutsatthet är därför vanligt och får således stora konsekvenser för den som lämnar våldet.

Länsstyrelsen är därför positiv till att förslagen om tydligare och skärpta kompetenskrav för bodelningsförrättare. Vi är

också positiva till att bodelningsförrättaren får ett utökad mandat och att det införs incitament som potentiellt, i större utsträckning, kan hindra ekonomiskt våld och eftervåld i bodelningsprocessen.

Här vill Länsstyrelsen därför särskilt understryka att för att förslagen ska få genomslag kräver tillämpningen av förändringarna en fullgod våldskompetens hos rättsväsendet och bodelningsförrättaren. Att den som hanterar ärenden där det förekommit våld har kunskap om våldets uttryck, mekanismer och konsekvenser är därför centralt för att eftervåldet ska motverkas i rättsprocesser som följer av att lämna relationen.

Övriga synpunkter

Fler rapporteringar och ny kunskap på området visar att eftervåldet, det vill säga psykiskt våld, ekonomiskt våld, hot och kontroll är vanliga erfarenheter även efter separation. Psykiskt våld utreds som straffrättsligt och kan verka för ett syfte att komplettera kvinnofridslagstiftningen och omfatta det våld som ofta fortsätter efter separation. Kunskapsläget visar att psykiskt våld oftast sitter samman med det fysiska våld som ofta har utövats i relationen. Om psykiskt våld kriminaliseras kommer det troligtvis också ställa högre krav på samhällets instanser att skydda våldsutsatta och barn från det psykiska våld som ofta sker ett kontinuum både i relationen och efter separation.

I ljuset av våldets komplexitet och eftervåld behöver en könad analys av våldet liksom en barnkonsekvensanalys ligga till grund för de förslag som påverkar möjligheterna till frihet från våld. Här kan exempelvis vara att framåt utreda behovet av en undantagsregel i betänketiden vid våldsutsatthet. Här är det centralt att våldet förstås i ett sammanhang där våldet inte tar slut efter separation och både drabbar den våldsutsatta och barnen.

Länsstyrelsen är sammanfattningsvis positiv till utredningen där flera förslag syftar till att förbättra situationen för våldsutsatta vuxna och barn, samtidigt som vi ser att dessa behöver resurssättas och följas upp i tillämpningen ur både en könad analys och en barnkonsekvensanalys.

De som medverkat i beslutet

Beslut i detta yttrande har fattats av landshövding Lotta Finstorp med handläggare Emelie Huuva som föredragande. I den slutliga handläggningen har också Annika Nordstrand, enhetschef social hållbarhet medverkat.

Denna handling har godkänts digitalt och saknar därför namnunderskrift.